

ликостта на кипящия от събития в жизненото пространство живот не предлага „оферти“ за многообразност на личностното развитие и саморазвитие, а ги включва в един общ списък на своите послания.

Тази своеобразна амалгама на динамизъм и статичност, на прекъснатост и непрекъснатост, на многоликост и еднообразие в ромската екзистенция по невероятно точен начин е уловена и пресъздадена от А. С. Пушкин в неговата знаменита поема „Цигани“¹⁴. Там с присъщата си философска проникновеност и с ювелирната си словесна изказност той „стрихира“ необятността на циганския характер в това отношение:

*Керванът тъй шуми безкрай
дивашки, бедно и нестройно,
но все пак живо, неспокойно,
тъй чужд на скучните ни дни
с мъже суетни и жени,
робини на живота празен,
безсмислен и еднообразен.*

Обратното, осмисленият живот, облагородяващата и възвисяващата човешкото в човека екзистенция в конкретен социопропространствен парцел могат привидно да изглеждат твърде монотонни и еднообразни, бедни на фрапантна събитийност, сякаш лишени от външно афиширани възторзи или отчаяния, от триумфи или погрома на човешкия дух. Една такава банализирана, сиво прозаична на пръв поглед феноменологичност може да прикрива във и чрез себе си невероятни по своята мощ, красота, динамика и мащаб човешки търсения, дерзания, победи и реформи над собствената слабост, несъвършеност и неустойчивост. Защото е подчинена на целостността на човешката душевност и битност, на определена стратегически и тактически осъществяваща се ценностно-смыслова единност и йерархизираност в персоналнобиографичното и в социалното пространство. Следователно превърнатите, мистифицираните образи на изживяната „неизживяност, непроживяност на живота“ в ромската социопропространствена жизнена среда обръщат по своему вертикализацията: привидно нагоре, а всъщност надолу към бездната на човешкото падение и осакатеност, към огрубеността и примитив-